

אמירת אמת

1. מהו חותמו של הקב"ה?
 - א. הפרשת חלה.
 - ב. נרות שבת.
 - ג. אמת.
 - ד. תפילין.
2. "מִדְּבַר-שֶׁקֶר תִּרְחֹק" - מה האיסור הנלמד מפסוק זה?
 - א. אסור לומר שקר שגורם נזק לזולת.
 - ב. אסור לומר שקר שלא גורם נזק לזולת.
 - ג. א ו-ב.
 - ד. אף תשובה אינה נכונה.
3. "וְלֹא-תַחְזִיפוּ אֶת-הָאָרֶץ" - מה לא נלמד מפסוק זה.
 - א. אסור להתחמק מלומר ביקורת כשצריך.
 - ב. אסור לשדר חיבה ואהבה בצביעות כדי לנצל לרעה.
 - ג. אסור לחרוש בשור וחמור יחדיו (רק בארץ ישראל).
 - ד. א ו-ב.
4. מאיזה פסוק נלמדת החובה לעמוד בסיכום / התחייבות?
 - א. "אִיפֹת צֶדֶק וְהָיָה צֶדֶק יְהִי לָכֶם".
 - ב. "וְלֹא-זָכַר שֵׁר-הַמִּשְׁקִים אֶת-יֹסֵף, וַיִּשְׁכַּחֵהוּ".
 - ג. "וַיֹּאמֶר, פֶּרְעֹה, עֲלֵה וקַבֵּר אֶת-אָבִיךָ כְּאִשֶּׁר הִשְׁבִּיעֵךְ".
 - ד. "וַיֹּאמֶר לָבוֹן, הֵן: לוֹ, יְהִי כְּכִרְדִּי".
5. מה המשמעות ההלכתית של עדות שקר בבית דין?
 - א. איסור "לא-תענה כרעף עד שקר" (מעשרת הדברות).
 - ב. ככל איסורי השקר הרגילים.
 - ג. א ו-ב.
 - ד. אף תשובה אינה נכונה.
6. מה ההבדל היסודי בין שקר שגורם נזק לזולת לשקר שלא גורם נזק ממשי?
 - א. מותר לשקר אם זה לא גורם נזק כספי או צער לזולת.
 - ב. שקר שלא גורם נזק כספי או צער הוא איסור דרבנן, ושקר שמזיק / מצער הוא איסור דאורייתא.
 - ג. יש מצבים שהותר לשנות מן האמת ולומר שקר שלא גורם נזק או צער, אך לא הותר לומר שקר מזיק / מצער.
 - ד. אין כל ההבדל להלכה.
7. מה משותף לשקרן ומכור לסמים (נרקומן)?
 - א. שניהם מפתחים תלות בחטאם.
 - ב. שניהם מאבדים יכולת לזהות את המציאות האמיתית.
 - ג. שניהם בורחים מהתמודדות עם האמת.
 - ד. כל התשובות נכונות.
8. חגי הלווה כסף לזכריה (אך בלי עדים / שטר / משכון) וזכריה מסרב לפרוע את החוב. חגי מבקש ממלאכי לבוא לבית הדין כדי להעיד שראה את הלוואה. איזה איסור יש בכך?
 - א. אם מלאכי יעיד עדות שקר הוא יעבור על האיסור "לא-תענה כרעף עד שקר".
 - ב. אם רק יראה עצמו כאילו הוא מתכוון להעיד (להפחיד את זכריה) יעבור על איסור "מִדְּבַר-שֶׁקֶר תִּרְחֹק".
 - ג. אם חגי צודק מותר להעיד עדות שקר לטובתו בבית הדין כדי שלא יפסיד את כספו.
 - ד. תשובות א ו-ב נכונות.
9. האם חובה להעיד בבית דין?
 - א. רק בדיני נפשות.
 - ב. בדיני ממונות חובה רק אם התבקשתי לכך, ובדיני נפשות אף אם לא התבקשתי.
 - ג. רק בדיני נפשות, ובדיני ממונות על יותר משווה פרוטה.
 - ד. כן. שנאמר: "אם-לוא יגיד, וְנִשְׁאָא עֲוֹנוֹ".
10. כיצד צריך לנהוג תלמיד שיושב לפני רבו בבית דין וחושב שרבו טועה בפסיקה?
 - א. לחכות למניין (כמו ברכת הגומל) ואז לומר את דעתו.
 - ב. לחכות 3.5 שנים (כמו מזוזה בבית פרטי) ואז לומר את דעתו.

ג. לחכות 30 יום (כמו לברכת שעשה לי נס במקום הזה) ואז לומר את דעתו.
ד. לומר את דעתו לְרַבּוֹ.

11. מה צריך אדם לעשות כדי שלא להיות 'מְחוּסֵר-אִמְנָה'?

- א. לתת מתנות לחבריו.
- ב. לעמוד בדיבורו ובכל התחייבויותיו.
- ג. לשלוח את בנותיו לאולפנת 'אמנה'.
- ד. לתת הלוואות רק עם משכון / עדים / שטר.

12. אדם התחייב לעשות מעשה מסוים וכשאמר זאת התכוון לכך, אולם לבסוף לא עמד בדיבורו. האם ביטל גם מצוות 'הן צדק' בנוסף להיותו 'מְחוּסֵר-אִמְנָה'?

- א. כן.
- ב. לא.
- ג. לדעת חלק מהראשונים - דווקא אם התרשל, ולדעת חלק מהראשונים - אפילו ללא כל רשלנות מצדו - ביטל מצוות 'הן-צדק'.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.

13. אדם החליט במחשבתו לעשות מעשה חסד. האם הוא חייב לעשותו אף אם לא הבטיח לאיש לעשות זאת?

- א. כן.
- ב. לא.
- ג. זו מידת חסידות - אך לא חובה הלכתית.
- ד. לפי ההלכה מחויב לעשות זאת, ומידת חסידות שלא לקיים את החלטתו.

14. במה מתבטאת חשיבות המצווה להרבות שלום בעולם?

- א. שהיא דוחה, לעיתים, את איסור שקר.
- ב. חובה לרדוף אחריה באופן פעיל (ולא רק כשהזדמנה לדינו).
- ג. א ו-ב.
- ד. היא נוהגת רק בארץ ישראל.

15. לאיזה צורך מצווה לשנות בדיבור מן האמת (ולא רק מותר)?

- א. כדי למנוע מעצמי מבוכה.
- ב. כדי למנוע מעצמי גאווה.
- ג. כדי למנוע בעיית צניעות.
- ד. כדי למנוע סכסוך ולשון הרע.

16. לצורך מה מהדברים הבאים לא הותר לשנות בדיבור מן האמת?

- א. מסכתא (=מסכת, כלומר בענייני לימוד).
- ב. פוריא (=מיטה, כלומר בענייני צניעות).
- ג. אושפיזא (=מארח, כלומר ניצול לרעה של טוב לב).
- ד. אידרא (=גורן, כלומר בענייני תבואה ופרנסה).

17. מה מבטל את כל ההיתרים לשנות בדיבור מן האמת?

- א. למי שמתחת גיל בר/בת מצווה אסור לשנות בדיבורו בכל מצב.
- ב. למי שמעל גיל בר/בת מצווה אסור לשנות בדיבורו בכל מצב.
- ג. אם נגרם מכך נזק או צער או בושח לזולת אסור לשנות בדיבור בכל מצב.
- ד. אם כבר השתמש שלוש פעמים בהיתר זה אסור לשנות בדיבור בכל מצב.

18. איזה כלל נוסף מלמדים אותנו הבעל-שם-טוב וההיגיון?

- א. אדם שנכשל באמירת שקר - לא ישתמש בהיתר לשנות בדיבור כי הוא צריך ללכת עד הקצה באמירת אמת.

- ב. בטווח הרחוק דווקא מי שנאמן לאמת מרוויח ("שְׁפֹת-אֱמֶת, תִּפְּוֹן לְעֵד").
- ג. השקרנים לא זוכים לראות פני שכינה.
- ד. על שלושה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום.

19. איזה הגבלה נוספת צריך לדעת במצב שמותר או מצווה לשנות בדיבור?

- א. למעט ככל שניתן בשקר.
- ב. לכתחילה עדיף להתחמק ולשנות נושא.
- ג. א ו-ב.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.

20. באיזה מקרה לא מתואר שינוי בדיבור מפני השלום?
 א. אחי יוסף - לאחר פטירת יעקב אבינו.
 ב. הקב"ה שסיפר לאברהם אבינו על צחוקה של שרה אימנו.
 ג. אהרן הכהן שהיה עושה שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו.
 ד. רב ספרא שמכר את החפץ ב-50 זהובים (מכות כד.).
21. לפניך ארבעה מצבים. באיזה מהם מותר לאדם לשנות בדיבור כדי להציל עצמו ממבוכה?
 א. מורה שואלת תלמידה האם למדה לקראת הבוחן.
 ב. שותף בעסק, שעשה טעות בענייני העסק וגרם להפסד.
 ג. מפקד שואל חייל שאלה הקשורה לתפקוד המבצעי.
 ד. אדם הנוסע לבית חולים לבדיקה שהוא מתבייש בה.
22. פלונית לא יודעת לסרב לבקשות עזרה. היא תמיד מוכנה לעזור גם כשאין לה זמן והעזרה תפגע בה ובמשפחתה. מהיכן למדים שלא לפרסם את נטייתה לעזור באזני אנשים שעלולים לנצל את טוב לבָה (אפילו שזה שינוי מן האמת)?
 א. פוריא.
 ב. אושפיזא.
 ג. מסכתא.
 ד. אידרא.
23. מהיכן למדו האחרונים שמותר לאדם לשנות מן האמת כדי להסתיר את מעשיו הטובים מחמת ענווה?
 א. פוריא.
 ב. אושפיזא.
 ג. מסכתא.
 ד. אידרא.
24. פלונית קנתה שמלה ואלמונית חושבת שהשמלה לא יפה או שהמחיר מוגזם. כיצד צריכה אלמונית לנהוג?
 א. להשתדל שלא לדבר כלל על השמלה.
 ב. אם פלונית שואלת ומצפה לתשובה - לשבח צד מסויים בשמלה.
 ג. להתרכז במה שטוב בשמלה.
 ד. כל התשובות נכונות.
25. האם מותר להעתיק מחברה בבחינה?
 א. כן.
 ב. לא.
 ג. רק במבחן בסוף השנה אך לא בבוחן (כי ממילא יש דפי תמצות).
 ד. רק אם 10 בנות אחרות בכתה מעתיקות (ברוב עם הדרת מלך).
26. מהיכן למדים דין זה (שבשאלה הקודמת)?
 א. "לא תִּגְנוֹבוּ".
 ב. "וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵּי".
 ג. ב. ויש אומרים גם א.
 ד. כיצד מרקדים לפני הכלה - כלה נאה וחסודה (והלכה כבית הלל).

גניבת דעת

27. האם יסודו של איסור גניבת דעת הוא מהתורה או מדרבנן?
 א. לסוברים שהאיסור נלמד מ-"לא תִּגְנוֹבוּ" הוא איסור דאורי'.
 ב. לסוברים שהוא נלמד ממצוות "ואהבת לרעך כמוך" הוא מדאורי'.
 ג. לסוברים שהוא נלמד ממצוות "ואהבת לרעך כמוך" הוא מדרבנן.
 ד. לכל הדעות יסודו מהתורה, מפוסק מפורש או מלימוד כללי.
28. האם מותר להזמין אורח לאכול אף שוודאי לנו שהוא לא ישאר?
 א. אם המזמין באמת מתכוון לכך – מותר אם מתכוון לכך.
 ב. אם מדובר בחבר טוב מותר אפילו להפציר בו שישאר.
 ג. בעיקרון לא.
 ד. כל התשובות נכונות.

29. מדוע התעקש רב ספרא לגלות למר זוטרא שכלל לא התכוונו להקביל את פניו ולכבדו, הרי זה מעליב?

- א. כי ההלכה מחייבת למנוע גניבת דעת גם אם לא אמרנו או עשינו משהו שגרם לחבר לטעות.
- ב. כי רב ספרא היה מהדר מאד במידת האמת, אבל להלכה נפסק כרבא.
- ג. כי ההלכה מחייבת למנוע גניבת דעת בכל מקרה אפילו אם מעליבים אדם.
- ד. כל התשובות נכונות.

30. מתי מותר לגנוב דעת?

- א. כשהיחס והכבוד יותר חשובים מעצם הנתינה - מותר לתת יחס וכבוד בגניבת דעת.
- ב. כשהגנב משלם תשלומי כפל.
- ג. כשהגנב הוא יהודי והנגנב הוא גוי.
- ד. תמיד אסור.

31. מה הדרך להתגונן מפני גניבת-דעת?

- א. אין פיתרון, החיים קשים.
- ב. להתנתק מהחברה.
- ג. להרבות חכמה ודעת, לא להיות פתאים.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.

32. השלימי את המשפט: "כל הלומדת ואינה חוזרת..."

- א. ...לישון באולפנא היא נשאת."
- ב. ...כאילו זורעת ואינה קוצרת."
- ג. ...את שנותיה היא מקצרת."
- ד. ...תהיה בוודאי שמחה ומאושרת."

איזה נושא למדנו בספר פניני-הלכה ולא הופיע במבחן?

- א. הלכות הפסקת הריון.
- ב. הלכות זכירת יציאת מצרים.
- ג. הלכות תפילה.
- ד. אף תשובה אינה נכונה.